

No hi ha secrets de partit

Ivosaltres, com és que ho teniu, això?

El posat de Joan Gómez Escofet, director del Servei de Biblioteques de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), no amaga la —múrria?— satisfacció que, en sentir la pregunta, s'estén entre les persones que fan possible l'existència i el funcionament del CEDOC. Josep Guia, que encapçala la delegació del PSAN, que ha fet cap a la Universitat per a la donació, branda, sorprès, l'escriptura de legalització d'aquest partit. Es un petit tresor que ja formava part de l'arxiu del CEDOC, secció especialitzada en documentació de la Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General de la UAB on s'apleguen milers de docu-

El 26 de maig es va fer efectiva la donació de l'arxiu del Partit Socialista d'Alliberament Nacional, PSAN, al Centre Documental de la Comunicació, CEDOC, de la Universitat Autònoma de Barcelona. Perquè estigui a l'abast de tothom.

ments que han de permetre "l'anàlisi de la situació política contemporània" a Catalunya i l'estat espanyol (milers, que són 9.000 llibres, 8.000 títols de revistes, més de 10.000 cartells, de 5.000 octavetes i un llarg etcètera de testimonis de vida política i associativa).

Ara, l'escriptura en qüestió, juntament amb algun cartell històric, fotografies i més coses que ja havien aconseguit els responsables del CEDOC (amb Eugeni Giral i Antoni Estupiñà al capdavant), s'unirà a les trenta-quatre capses que configuren l'arxiu que el mateix PSAN ha elaborat (ordenat per Miquel Alonso i el desaparegut Manel Tarín) i que compendia la història d'aquest partit ("I, amb ell, o des d'ell —puntualitza Guia—, de l'independentisme català modern"), des de la seva fundació, l'any 1968, fins a l'actualitat.

"Bona part de la història —especifica Alonso—, que és tot el que s'ha conservat." Les llacunes que hi pugui haver corresponen tan sols a causes òbvies: durant l'època de la clandestinitat (1968-1976), per exemple, però no només, molts papers van haver de ser destruïts per evitar represàlies i detencions, i molts d'altres, creats amb mitjans precaris, no han suportat, físicament, el pas del temps: les famoses "vietnamites", impressores casolanes esdevingudes símbol d'una època, no permetien quantitat ni qualitat. El que n'ha quedat, en tot cas, és a l'arxiu.

I què hi ha, en aquestes trenta-quatre capses organitzades temàticament i cronològicament? Una mica de tot:

Joan Gómez Escofet, director del servei de Biblioteques de la UAB, flanquejat per Miquel Alonso i Josep Guia, del PSAN. A la foto menuda, trobada amb el rector de la UAB, Lluís Ferrer, que presideix la taula, per a la signatura del conveni.

tant la vida pública com la vida privada del partit; és a dir: tant els cartells com les actes de les reunions; tant les convocatòries de premsa com les propostes de debat intern; tant els fulls volants o les iniciatives diverses per aconseguir fons –posem-hi per cas unes singulars etiquetes per col·locar oportunament a les característiques ampolles verdes i poder vendre, amb tota naturalitat, “xampsan”– com els informes aleshores confidencials. I, és clar, una bona mostra de la premsa periòdica editada pel partit independentista: amb les revistes internes, locals o comarcals de vida més o menys extensa (*CaPSANa*, de la Ribera del Xúquer, per exemple), o amb tots i cadascun dels exemplars de *Lluita*, des del seu naixement, l'any 1969, fins –de moment– al desembre del 2005.

De tot i més, per tant i per poder resseguir un bon tram de la història recent del país i, concretant, del moviment independentista, que difícilment s'entendria sense aquests papers. Ben mirat, tal com s'especifica en el document de presentació de l'arxiu que es va lliurar al CEDOC, en aquest fons també hi ha “documents ben curiosos signats per militants que després han anat a parar a altres organitzacions polítiques”. Com ara? Com ara, i sense especificar –els detalls ja els desgranaran els estudiosos– “notes personals, apunts marginals que l'autor mai no hauria pensat que sortissin a la llum pública”.

Ara, amb la signatura, de la UAB i el PSAN, del conveni que estableix la integració del fons documental al CEDOC i la seva catalogació dins el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC), tot això serà de consulta oberta “a tots els investigadors, estudiants i públic en general”. I encara més: per acabar de concretar aquesta voluntat de difusió, ja s'han obert converses amb l'Arxiu de la memòria d'Elx, on, en col·laboració amb la Universitat d'Alacant i l'Ajuntament il·licità, s'aplega el fons documental de la Fundació Ausiàs March. Al capdavall, els documents s'han produït arreu del país: just és que l'arxiu n'abraci també tot el territori.

Núria Cadenes

La frontera

Josep Gifreu

De supervivents

Confesso que tinc una debilitat per les històries de supervivents. M'interessa en general la història que pot explicar qualsevol supervivent pel sol mèrit d'haver viscut la imminència de la mort i d'haver tastat existencialment com la vida és l'únic bé superior que ens ha estat regalat. Per aquesta mateixa raó, les històries dels qui han sobreviscut a les formes de destrucció ideades pels humans, i no per catàstrofes naturals, són a més imprescindibles. Perquè són exemplars: de la condició humana i de la seva immensa capacitat d'inventar el mal.

Escric aquestes reflexions arran de dos fets dignes de destacar. Primer, l'emissió de l'obra monumental de nou hores *Shoah* (França, 1985) del cineasta Claude Lanzmann, que TVE ha programat cada diumenge a mitja nit de manera fragmentada per La2. La televisió pública contribueix així a la consideració de l'abast de l'extermini jueu a través del record oral dels supervivents. Recomano l'escriptura de Carles Torner que en forma de tesi doctoral dedicà a l'obra innovadora de Lanzmann (*'Shoah'. Una pedagogia de la memòria*, 2002) amb aportacions insuperades (com ja vaig escriure a EL TEMPS del 21-5-2002).

Necessitem saber la història dels supervivents de totes les catàstrofes, com ara la de Txernòbil.

L'altre fet d'actualitat és l'exposició *Hi havia una vegada Txernòbil* organitzada a Barcelona pel CCCB i comissionada per Galia Ackerman. Lema i propòsit: revisar vint anys després de la catàstrofe el paisatge dels “liquidadors” i dels supervivents (que en part som tots). Un d'ells és l'enginyer Aleksandr Zelentsov, que entrà al cor de la central nuclear després de l'explosió per tancar tots els canals d'aigua. Quedà afectat per 286 roetgen de radiació nuclear, ara és el president de l'Organització d'Invàlids de Txernòbil i a Barcelona digué: el més bonic per a mi ha estat salvar la vida.

La història oral i audiovisual planteja avui la necessitat de saber i dir què passa amb els supervivents. La més coneguda és la relativa a l'extermini jueu. El mateix Steven Spielberg es convertí, arran de la filmació a Polònia de *La llista de Schindler* (1993), en impulsor de la fundació Survivors of the Shoah, que acumula més de 50.000 entrevistes. Falta recopilar la història oral dels supervivents dels “accidents” (com Txernòbil) causats pel “progrés” humà, que avalaria la tesi de “la societat de risc” que ha pronosticat Ulrich Beck. Però, faltaria encara la part més important de totes: la dels milions de supervivents, infants i ancians, dones i joves, mutilats i malferits, deportats i refugiats, de totes les guerres que el món global pateix i fa patir des de la segona Gran Guerra.